

kakošna je črno-rumena zastava? Kaj pa je na črno-rumeni zastavi? Državni orel je na nji in ta ima na svojih prsah posamične grbe deželá in kraljevin (dobro! dobro! na desni), ter svoj meč proti tistemu dviga, kdor bi se predrznil le eno teh deželá odtrgati od njegovega srcá. (Dobro! dobro! na desni.) Če bi se kedaj to imelo zgoditi, da bi se temu orlu zgodila nečast ter bi mu pobrali dosedanje grbe raz prsi, ter bi jih v neizmerni lakoti požrli (smeh na levi), takrat bi mi rekli: „Le pogoltnite jih, toda prebavili jih ne bodete!“ (Veselost in dobro! na desni.) Da se črno-rumena zastava v nasprotje postavi s posamičnimi barvami in grbi kraljevin in deželá, za to mora človek v resnici profesor na univerzi biti. (Smeš na levi.)

Le še eno besedo. Ravno tisti gospod poslanec razkazoval je tukaj našo staro tirolsko šolo, kakor bi se duhovščina ne bila prav nič za njo brigala, ter je pravil o nekem kaplanu, ki je šel samo enkrat v šolo. Ali gospod še ni nikdar slišal, da se v prejšnjih časih otroci v krščanskem nauku niso v šoli podučevali, temveč javno pred vsem narodom v cerkvi?

Ne zamenjajte nam toraj teh reči in le nikar si ne domišljajte, kakor da bi naši predniki ne bili skrbeli, kako se v šoli podučuje in da se ondi ne kvasijo otrokom reči, ki so katoliški veri in katoliškemu duhu nasprotne. Sklenil bom s prošnjo na nj. ekscelenco gospoda naučnega ministra, da naj vspeh uže omenjene preiskave prihodnjič objavi, vsaj gospodje menda vendar v tej prošnji za pravico ne bodo zopet ugledali prošnje za kako koncesijo. (Živahna veselost na desni.) Sicer pa, ker uže govorim, moram vendar le vprašati: Kaj si mislijo ti-le gospodje sploh o nas in naših poslaniških dolžnostih? Morda, da smo kake stare žalujoče žene sedeče na razvalinah vašega političnega razvedanja, katero ste nam zapustili? (Dobro! na desni — smeh na levi.)

Ne, gospôda moja, tega ne bomo storili, pač pak se bomo podali med barikade, katere ste proti nam napočili, da jih s postavnimi pripomočki razbijemo in prost uhod napravimo prostosti in pravici. (Živio! dobro na desni — smeh in ugovor na levi.)

To je naša naloga; kar se pa šole tiče, čujte moj sklep v tem oziru. Katoliško šolo si hočemo pozidati, pri nas na Tirolskem jo hočemo postaviti in kako? Ko so Izraelci nekaj jeruzalemsko zidovje delali, pravi sv. pismo, da so imeli zidarji v eni roki ometalnico, z drugo so za meč držali, da so se branili pred sovražnikom, kateremu je bilo vse na tem ležeče, da bi se jeruzalemsko obzidje več ne postavilo. Pri nas na Tirolih bomo pa šolo delali in z obema rokama jo bomo delali; kdo pa bo namesto nas za meč prijel?

Ako si hočemo to šolo postaviti na trdni skali samoupravne prostosti, kdo se bo za nas vojskoval, da nas neki centralisti ne bodo zadrževali? Prosto voljci venkaj! kličem vam (glasen smeh na levi) in prišli bodo ne le katoliki in konservativci z desnice, tudi Mladočehi bodo prišli in nas bodo branili izvrševajoče svoje pravo. (Dobro! dobro! živahno ploskanje na desni — smeh na levi.) Tako je moje prepričanje in onega železnega obroča, ki je sedaj stereotipen postal, si nisem nikdar drugače nego takošnega mislil.

S svojo pravico branim tudi gospode tukaj (na desni) in njihovo pravo in z njihovim pravom branim sam svoje pravo. Ako genij Avstrije s to čarodejno besedo vdari ob železni obroč, slišali bote, da ni še počen, temveč doní še vedno jasno in polno v prost pomladanski vzduh boljše bodočnosti (dobro! na desni) in ta naša prostost se ne bo dvignila v zrak na nesrečen dan, kakor se je dvignil vaš sadovski škrjanec; mi imamo zapisano na tisti dan, kateremu se imata prostost in

pravica vseh narodov za slavno zmago zahvaliti. (Živahna pohvala in ploskanje na desni — smeh in sikanje na levi; sikanje na galeriji.)

Naši dopisi.

Iz Gorice aprila. (Izv. dop.) V Gorici ne prirejajo Slovincem glediščnih večerov, s kakoršnimi se uže ponašate v Ljubljani. Tu imajo samo Lah predpravico za to; vendar so zavisni od igralcev iz italijanskega kraljestva; iz obljubljenih dežele morajo biti, tudi ko bi spadali v zadnjo vrsto. Nu, letos si za post niso bili izbrali takih, ki bi se bili odlikovali. Pa dovolj, da so tuji. V véliki cerkvi tudi ne izhajajo, če ne pridijo na post pridigarji iz Italije; dantovščine se hočejo učiti Lah tudi v cerkvi; so praktični morda še bolj nego v Ljubljani, kjer neki tudi v cerkvi skrbé, da ne pozabite preveč nemščine. — Naša čitalnica je bila priredila pred Véliko nočjo eno veselico, a ta se je bila kaj srečno izvršila; občinstva se bilo sešlo izredno mnogo. Drugače je poslednje pri nas še vedno prezanikarno za ta del. Enako je bilo priredilo za post veselico tudi naše bralno in podporno društvo, in sicer združeno s poukom. Škoda, da niso tudi letos v tem društvu ukazeljnih udov redno vsako nedeljo poučevali z govori, kakor se je bilo to pričelo lanskega leta. Upamo, da se bodo pa v bodoče držali lani osnovanega načrta.

Prešli četrtek je bila tukaj mednarodna dirka, katera je privabila udeležnikov sosebeno iz bližnjega kraljestva, in menda je glavni namen te „mednarodnosti“ v tem, da imajo Italijani onkraj meje priliko obiskati tukajšnje svoje dobre prijatelje. Saj ne morejo samo naši vedno potovati na obisk sosedov v Videm, v Benetke itd.!

V goriško trgovinsko zbornico, kakor sem uže poročal, je prišla večina hudih lahonov; v prvi seji se niso hoteli konstitovati, ker pričakujejo odgovor od ministra Pino-ta na rekurz, katerega je odposlal novoizvoljeni, pa ne potrjeni ud te zbornice, zemljemerec Ersettig. Poslednji je do časa oddal pismo, s katerim je sprejel kandiduro, a pismo se je izgubilo, ne vé se, kako. Vsled tega je prišel v zbornico prejšnji ud, zemljemerec Gasser, ki je do zdaj deželni poslanec in deželni odbornik. Radovednost je velika, ali se zbornica vsled te spletke ne razpusti. Slovenci bi gotovo ne izgubili nič, ker če ostane tako, bosta Slovence zastopala samo dva uda. Ko bi se razpisale volitve na novo, bi se morda spometovali tukajšnji veliki nemški obrtniki, kateri so šli lahomom na limanice. Lahonski „Corriere“ je naravnost izustil, da je treba tujce porabiti iz — oportunstva! Ritterjevo hišo lahoni goriški uže naravnost zbadajo in napadajo v glavnem irredentarskem listu tržiškem, menda za — usluge, da so Ritterji doslej hodili z lahoni, in za usluge, da so jo redno proti Slovincem potegnili.

Pa tudi slovenski poslanci na Goriškem si utegnejo zapomniti lahonsko politiko. „Corriere“ je dal te dni razumeti, da on nikakor ni za to, da bi se na Goriškem osnovale slovenske in italijanske šole, in to zarad tega, ker se boji, da bi se Slovincem zavest razširila tudi na druge strani. Ob enem je pa iz tega razvidno, da Lah nikakor škode ne trpé, če ostane dosedanj sistem; saj oni si vedó pomagati po drugih potih: vsi uradi delajo za nje! Naši zastopniki bi morali odslej edino za-se srednje šole zahtevat, kajti drugače se jim bo lahonstvo še posmehalo! Poslednje ima itak srednjih šol po Primorskem dovolj ne gledé na Videm itd., kamor svoje sinove itak

radi pošiljajo. — Laški umazani listi psujejo Slovence s sramotilnimi priimki; vsled tega se uže otroci na ulicah pretepajo in kamnjajo. Najnovejši priimek je ta, da nas zmerjajo s „cirilici“, kar pomeni v lahonskih ustih toliko, kolikor panslavist. — Lahonov se menda tudi primorski škofje bojé; drugače bi bili morali vendar objaviti pastirske liste, kakor drugi slovanski škofje; tako pa ne vé slovanski rod na Primorskem, da je letos leto sv. Metodija, s cerkvenimi odpustki združeno! Duhovni viši pastirji se hočejo politike ogibati na Primorskem; a delajo najugodnejšo politiko za italijanstvo s tem, da se vedejo, kakor je Lahom ljubo. Naj gledajo, da si ljubezni vernega našega ljudstva ne skrčijo!

Prem 9. aprila. (*Javna zahvala in drugo.*) Dne 21. marca t. l. podaril je napredni sadjar g. Ivan Renko, po domače Škunder v Potoku hiš. št. 81 tukajšnji šoli 400 sadnih divjačkov za pikiranje, kateri so se razdelili med večje dečke tukajšnje šole, da so pikiranje sami dejansko izvršili.

Dne 23. istega meseca prejele so se brezplačno od slavnega „čebelarškega in sadjarskega društva za Kranjsko“ štiri vrste žlahtnih sadnih cepičev v prospeh tukajšnje sadjereje in pa dva nova „Dzirdzonova panja“, katera je slavno društvo dvema tukajšnjih udov podarilo. V tukajšnji fari sta to prva panja nove napredne sisteme v čebelarstvu.

Dne 4. t. m. prejeli smo potom slavnega c. kr. okrajnega glavarstva v Postojni 10.300 vrbovih sadik štirih raznih sort, katere bila je visoka c. k. dež. vlada za tukajšnje kraje iz osrednje c. k. državne drevesnice „pod Rožnikom“ podpisanemu brezplačno nakazala.

Vsem trem imenovanim blagim dobrotnikom naj bode s tem najiskrenejša in najsrčnejša zahvala javno izrečena! Bog plačaj in povrni v najobilnejši meri!

Podarjenih vrbovih sadik oddali smo prec po prejemu 4000 kosov. Na enem domačem nasadu lansko leto pridelane pletarske vrbe dale so uže letos 3200 prav krepkih novih sadik. Počasi bode uže šlo tudi v tej dolini kolo vrbarstva naprej.

Francoski vremenski prorok de la Drome nam je s svojim prerokovanjem v resnici prav čudno in grdo vreme napravil. Vrsté se: dež, ploha, grom in blisk, a po višinah okolice pa tudi sneg — sporedno. Da bi se skoraj v njegovem prorokovanji za prvo polovico tega meseca zmotil; do sedaj jo je prav dobro pogodil.

Poljsko in sploh kmetijsko delo te dni popolno miruje.

Cvetnih zavijalk (geometra Brumata) letos do sedaj nisem na sadnem drevju še zapazil; a, če bode pa še kaj časa za razvoj tega sadnega škodljivca tako ugodno vreme, kot so sedanji mrzli deževni dnevi, bode nam zopet letos na cvetju veliko škode prizadejal. Bog daj, da bi se v tem popolno zmotil!

Smrtni dan sv. Metoda praznoval se je tudi tukaj po moči slovesno. Med slovesno sv. mašo bran bil je pastirski list — v ta namen izdan; po sv. opraviu bila je zahvaljena pesem; skoz celi teden obhaja se osmina.

M. Rant.

Z Motnika 8. aprila. (*Nekaj iz narodnega jeziko-znanstva.*) Narod naš ima več zemljepisnih imen, katera so si podobna, pa jih pri govorjenji ume tako razločevati, da jih njegovi poslušalci umejo brez pojasnevanja, da ni med navzočimi nobenih pomot, v katere večkrat zaidejo gospodje, posebno uradniki, ki se narodnega jezika nočejo temeljito naučiti, kar pričajo uradniški zapiski in tudi knjiga: „Vol. Ort. Verzeichniss. Wien, 1882.“ V moji soseščini so dvoje Češnjice, prve so duhovnija in občina nad Blagovico, druge so vas v Spitalski duhovniji; prve ljudje imenujejo: „Na Češnjicah“,

druge pa: „V Češnjicah“, kako malo razločka, pa ima toliko pomena. Tu sta tudi dva Šent-Jurja, prvi na Kranjskem pri Gamberku, in sedaj tudi na Toplicah rečejo ljudje „Pod Šent-Jurijem“, drugi je na Štajarskem „pod Tabrom“, temu pravijo: „Pri Šent-Jurji“.

Križnik.

Iz Ljubljane. (Volitve v ljubljanski mestni odbor) vršile so se ta teden brez volilne borbe, ker onih „Deutschkrienerjev“, ki se sicer radi širokoustijo po nekaterih časnikih, ni bilo blizo. Schrey-Deschmann-Schafferjev listič trdi, da imenik volilcev ni pravilno sestavljen in pa da vlada zatira ljubljanske Nemce.

V mestnem zastopu se sicer taki politiki, kakoršne smo zgoraj imenovali, prav lahko pogrešajo, vsaj se še živo spominjamo, kako velikonemške in kako liberalne melodije so prepevali v ljubljanski mestni dvorani oni gospodje.

Ako pa se trdi, da imenik volilcev ni pravilno sestavljen, odgovorimo jim, da imenik gotovo tudi sedaj ni brez napak, toda zoper to dopušča postava pritožbe, gotovo pa je, da tako debelih napak sedaj imenik nima več, kakoršne je imel za čas nemškutarske večine. Toda tudi take poprejšnje napake imenikove niso mogle zabraniti narodne slovenske večine v mestnem zastopu, kakor hitro je poprejšnja deželna vlada morala odložiti bič nasilstva, s katerim so se vsi uradniki, pa po teh tudi manj neodvisno meščanstvo za nemškutarje silovito gonili k vsem volitvam. Onega biča si želé nazaj naši „liberalni“ nemškutarji in prepričani smo, da se ne bodo več vdeleževali volitev, ako jim osoda morebiti enkrat ne pošlje na pomoč onega biča.

V tem grmu tičí zajec in tak je pri belem dnevu ogledan liberalizem in pa tako ustavoverstvo ljubljanskih nemškutarjev.

— (Pri dopolnilnih volitvah v ljubljanski mestni odbor) izvoljeni so bili: V ponedeljek v III. razredu gospodje: J. Hribar, Franc Trtnik, Drag. Žagar; v II. razredu bili so včeraj izvoljeni gospodje: P. Grasselli, stavbeni svetovalec Fr. Potočnik, dež. sodnije svetovalec L. Ravnihar in prof. Tomaž Zupan.

Za I. razred, ki voli jutri, priporoča shod narodnih volilcev gospode: Ničman, dr. Starè, Tomek in Velkavrh.

Dosedanji odborniki dr. Mosche, J. Kušar in Peterca izrekli so odločno, da nikakor ne sprejmó več odborništva. — Ako v resnici moramo obžalovati, da zadnje imenovani gospodje niso sprejeli daljnega zastopstva, moramo pa mestu nasproti čestitati, da so odborništvo prevzeli nekateri novi, zaslužni in odlični meščani.

— (Patriotično deželno pomočno društvo za Kranjsko) ima jutri dne 16. t. m. popoludne ob 5. uri v vladinem poslopji na Bregu svoj redni letni občni zbor.

— (Kedaj bo plačala banka „Slovenija“) svojim delničarjem ono malo svotico, katero jim ima izplačati po sklepu zadnjega občnega zbora? To vprašanje čujemo od vsakega delničarja nesrečne banke.

Odgovorilo se je od ene strani, da mora oni sklep občnega zbora prej potrditi še c. kr. deželna sodnija; od druge strani se je odgovorilo, da za ono potrjanje še nihče prosil ni. Mi pa bi vendar-le onim gospodom, kateri imajo posel likvidacije v rokah, priporočili, naj vsaj eden izmed njih resno požene to stvar. Vsaj ima vsaka stvar svoj konec, da bi ga pa ta nesrečnica ne mogla nikoli najti!

— („Kres.“) Leposloven in znanstven list. Sodelovanjem prof. dr. Greg. Kreka in župnika Dav. Trstenjaka ureduje dr. Jakob Sket, c. kr. gimn. profesor v Celovci. Obseg 4. številke: „Arabela.“ Roman.

Spisala Pavlina Pajkova. (Dalje.) — „Pesni mladeniške ljubezni.“ A. Pin. — „Na višavi.“ Povest. Spisal Anton Koder. — „Pevec.“ Mirko. — „Ponočna ježa.“ Balada. Mirko. — „Narodne pripovedke.“ Priobčuje Mat. Valjavec. — „Rjavost žita.“ Spisal M. Cilenšek. — „O narodnih pesnih koroških Slovencev.“ Spisal J. Scheinigg. (Dalje.) — „Dahovina.“ Spisal M. Sila. — „Solva.“ Davorin Trstenjak. — Drobnosti.

Izhaja v mesečnih zvezkih na 3—4 polah začetkom vsacega meseca; velja 4 gold. na leto, 2 gold. na pol leta in se tudi lahko po snopičih po 40 krajc. v knjigarnah kupuje.

Tudi letnik 1882, 1883 in 1884 se še dobi in sicer po 3 gold., prvi letnik nam je pa pošel.

— (Zabavni vlak v Velehrad in v Prago) odide iz Trsta dné 10. avgusta in bodo potniki mogli pridruževati se mu na vseh postajah do Spielfelda. Cene za posamezne postaje bodo se prijavile kasneje; za danes natanjamo le, da bode vožnja iz Ljubljane na Velehrad, v Olomuc, Prago, Brno in preko Dunaja nazaj veljala v II. razredu le 32 gold. in v III. le 21 gold. 50 kr.

Stolni dekan Jurij Volc,

knezoškofijski konzistorijalni svetovalec, zlatomašnik,

sklenil je včeraj dopoludne ob 1/2 11. uri v častitljivi starosti 80 let svoje izgledno življenje po kratki bolezni, previden s sv. zakramenti za umirajoče. Pogreb bo jutri v četrtek popoludne ob 4. Ranjki gospod rojen je bil dne 5. aprila l. 1805. Podkorenom pri Kranjski Gori na Gorenjskem. Za mašnika posvečen je bil l. 1831. Kasneje bil je vodja v Alojzijevišči in potem semeniški vodja. Leta 1877. imenoval ga je cesar za stolnega dekana. Slovenec z dušo in telesom pečal se je prejšnja leta z različnimi spisi, izmed katerih omenjamo samo sveto pismo, katero je prevedel v lepo slovenščino. Pokojni bil je velik dobrotnik ubogih in med temi podpiral je posebno dijake. Siromaki zgubè v njem največjega dobrotnika, narod slovenski zeló delavnega zmiraj zvestega sina.

Slovinci, ohranimo ga v večnem, hvaležnem spominu!

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Med tem, ko čaka zbornica poslancev samo še slovesnega sklepa državnega zbora s prestolnim govorom cesarjevim, posvetujejo odseki gosposke zbornice one sklepe zbornice poslancev, kateri so bili zgotovljeni v zadnjem času, v prvi vrsti sklepe o krajnih železnicah in pa o pogodbi države z družbo severne železnice. Videti je bilo, kakor bi bili hoteli nekateri levičarski udje gosposke zbornice ugovarjati pogodbi zaradi severne železnice, toda oglasil se je zoper oni sklep samo bankir Königswarter, potem pa se je v odseku po triurni razpravi sprejel predlog nespremenjen. Vendar pa je videti, da si vlada še ni po vsem zvesta, da bi levičarji ne pripravljali kakove spletke, ker prva javna seja gosposke zbornice sklicana je še le za jutri, pa na dnevnem redu še ni severne železnice, ampak druge manj pomenljive stvari; kedaj bode še druga seja

o tem, sklenilo se bode še le jutri pri seji gosposke zbornice same, ko se bo vlada prepričala, koliko doide zanesljivih njenih pristašev. Mogoče je, da bo druga seja še le v ponedeljek, in uže za to se jo oni skrajni obrok 20. aprila za slovesen sklep državnega zbora preložil za nekoliko, dva do tri dni.

Gotovo pa se mora to odločiti prav hitro, ker je treba ob času pozvati vse tudi oddaljene poslance k zadnji seji tako, da jim je moč priti ob pravem času tudi iz daljne Bukovine in Dalmacije.

Ministerski svèt dal je bajé nalog, prestolni govor sestaviti gališkemu ministru Zemljiakowskemu, potem ko se je vsebina njegova posvetovala in sprejela v več ministerskih sejah.

Kakor danes kaže, bo krog srede prihodnjega tedna državni zbor sklican k formalni seji, v kateri se bo predsednik Smolka poslovil v daljnem govoru, in mu dalje poslanec izmed večine izrekel zahvalo, poslanci pa se bodo povabili v tej seji k slovesnemu sklepu.

Francoska. — Mirovna pogodba s Kitajsko je podpisana in vojskovanje je dejansko uže prenehalo, za dokončno izvršitev vseh pogojev treba je še nekaj tednov. — Brisonovo ministerstvo vsedlo se bode tedaj prav na lavore, kateri si je vsaj gledé one nevarne izhodne vojske pridobilo ministerstvo Ferryevo. Sicer pa novo ministerstvo obeta velikanske reči, izrekoma razmere s katoliško cerkvijo, redovi in šolo hoče prestrojiti v onem duhu, ki dela za neomejeno mogočnost ljudskih zastopnikov.

Angleška. — Velika prememba v enem tednu. Uže veliko let se v srednji Aziji Anglež stoječ na izhodni, Rus na zahodni strani prav sovražno gledata. Med tema mogočnima državama je še domača država afganska. — Ko se je ruska vojska tiho pa dalje in dalje pomikala proti ne ravno natanko določenim mejam Afganske, začela je Angleška rožljati z orožjem. Rus pa se je za to malo zmenil. — Ko je Angleška začela huje žugati, odgovorila je Ruska, da se hoče pogajati z Angleško, kako naj se tam določijo sedaj še po vsem negotove meje, kedar bi bilo to načeloma dogovorjeno, izvršila naj bi sklepe posebna komisija za vravnavo mej. — Ta predlog sprejela je Angleška načeloma pa z dostavkom, da morate od onega dne ruska in afganska vojska ostati, kjer ste.

Dne 30. marca pa so precejšnji oddelki ruske in afganske vojske na reki Kušk sprejele in Rusi so odpodili Afgance, jih pobili okoli 500, potem pa so se zopet umaknili nazaj, kjer so bili prej.

Emir afganski pa je bil med tem v sosedni angleški Indiji, kamor ga je povabil angleške kraljice namestnik, da mu razkaže angleško indijsko vojno. — Ko se je o omenjeni rusko-afganski bitki čulo, bil je ogenj v strehi, Angleži hoteli so takoj odgovoriti Rusom z vojsko, razgovarjali so se s Turško, da bi jih spustila skoz Dardanele v Črno morje, da bi angleške vojne barke uničavale tamošnja ruska pomorska mesta. Toda Turška tega po pariški pogodbi ne sme dovoliti, ako bi pa to vendar storila, bil bi na enkrat ves Balkan po konci. Sedaj se Angleška in Ruska pripravljate na vse kriplje na vojsko, ali pa bo ali ne, to je danes še negotovo. Za sedaj se pravdajo za to, kdo je dne 30. marca prvi začel. — Vse evropske borse so v strahu, posebno ruski papirji so šli v ceni sila nazaj, pa tudi sicer je strah velik. Hladnokrvnejše druge države upajo pa še zmiraj, da se vihar poleže.